

MEER GESTELSESTRAAT

**2016H22 & 2016H23
Archeologienota**

**DEEL 3 : Programma van
Maatregelen**

Pieter LALOO

Project:

Meer Gestelsestraat

Opdrachtgever:

Gestelberries bvba

Gestelstraat 37a

B-2321 Meer

BTW BE 0807826490

Uitvoerder:

GHENT ARCHAEOLOGICAL TEAM bvba (GATE)

Pieter LALOO, Ruben VERGAUWE

© 2016 - GHENT ARCHAEOLOGICAL TEAM bvba

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt worden onder enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie, zonder toestemming van Ghent Archaeological Team bvba.

Inhoud

INLEIDING.....	4
DEEL 3 : Programma van Maatregelen	5

Inleiding

De opdrachtgever, Gestelberries bvba wenst bouwwerken uit te voeren op een fruitteeltboerderij. Deze bouwwerken houden in dat het bestaande bedrijf wordt uitgebreid op bestaand akkerland.

GATE werd door de opdrachtgever aangesteld om deze archeologienota door middel van een bureauonderzoek en landschappelijk booronderzoek op te maken. De bouwwerken omvatten verschillende ingrepen in het landschap die een totale oppervlakte beslaan van 18301m². Gezien deze oppervlakte van de ingrepen en het feit dat de perceelsoppervlaktes nog groter zijn, worden de drempelwaarden inzake oppervlaktes binnen het Onroerenderfgoeddecreet overschreden en is de opmaak van een archeologienota voorafgaand aan het indienen van een bouwaanvraag noodzakelijk.

DEEL 3 : Programma van maatregelen

1. Gemotiveerd advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen

1. Volledigheid van het uitgevoerde onderzoek

Op basis van het gevoerde bureauonderzoek en landschappelijk bodemonderzoek werd voldoende informatie ingewonnen omtrent het archeologisch potentieel van het projectgebied en de impact van de geplande werkzaamheden hierop.

2. Aanwezigheid en waardering van een archeologische site

Op basis van het gevoerde bureauonderzoek, waarbij historisch-cartografische, landschappelijke en archeologische bronnen werden geraadpleegd, komt naar voor dat het projectgebied zich landschappelijk gezien in een vlak landschap bevindt, typerend voor de Kempische Laagvlakte. Het landschap maakt deel uit van het Maasbekken en alle beken en rivieren draineren naar het noorden. Het reliëf in de ruimere regio is vlak, met geringe hoogteverschillen. Op lokale schaal volgt het studiegebied deze kernmerken, met hoogteverschillen van amper 1 m.

Bodemkundige karteringen van dit gebied wijzen op zandige tot lemige zandbodems met een matige drainage die vooral gekenmerkt zijn door een diepe ontwikkeling van het A-horizont, door antropogene invloed. Plaatselijk kunnen podzolverschijnselen ook voorkomen in de bodemontwikkeling. Historisch-cartografisch onderzoek wijst vooral in de eerst plaats op het ruraal karakter van de regio, met een landschappelijk contrast tussen de dorpskernen omringd door akkerland en heidegebieden. Vanaf de 19de eeuw verdwijnen de heidegebieden door toenemende ontginningen. Archeologisch onderzoek in deze regio heeft bijzondere informatie kunnen leveren op vlak van de prehistorische occupatie. De site Meirberg, ca. 1.5 km ten noordwesten van het studiegebied is het belangrijkste voorbeeld. Dit beschermd monument vormt de focus van enkele decennia aan onderzoek naar de finaal-paleolithische en vroeg-mesolithische occupatie in de regio.

Op basis van het landschappelijk booronderzoek kan worden gesteld dat de bodemopbouw in het studiegebied relatief eenvoudig is. Over heel het studiegebied is een typisch akkerland te zien, met een dikke ploeglaag en een B-horizont. Op een aantal locaties werden resten van podzolbodems gevonden. Nergens in deze boringen werd een uitlogingshorizont waargenomen. Naar alle waarschijnlijkheid zijn op deze locaties oorspronkelijk podzolen ontwikkeld maar zijn deze door een lange periode van akkerbouw in sterke mate verstoord geraakt en verder ontwikkeld tot antropogene bodems (bv. door opname in de ploeglaag). Het studiegebied is gelegen tussen de dorpskern van Meer en het gehucht Gestel en uit het historisch-cartografisch onderzoek bleek dat vanaf de 18de eeuw dit gebied steeds als akkerland is gebruikt. Het gebruik van plaggenbemesting in deze streek is de vermoedelijke oorsprong van de dik ontwikkelde A-horizonten (ook aangeduid op de bodemkaart). Gecombineerd met ploegen en eventueel diepploegen (een techniek die werd gebruikt om podzolbodems te 'breken') zijn de oorspronkelijk A-E-horizonten van de podzol vermoedelijk vervangen door een antropogene ploeglaag. Op een aantal locaties in het studiegebied, vooral in het noordelijk deel, zal ooit een podzol zijn ontwikkeld maar deze is vermoedelijk in de loop van de voorbije eeuwen sterk verstoord door de akkerbouw.

3. Impactbepaling

De initiatiefnemer plant in het studiegebied de uitbreiding van het tuinbouwbedrijf. De bouwplannen houden vijf ingrepen in (zie fig.5) :

- 1) Afbraak gedeelte bestaande serre
- 2) Opbouw nieuwe serre
- 3) Aanleg nieuwe gebouwen gastenverblijven
- 4) Aanleg nieuw waterreservoir
- 5) Inrichting nieuw containerveld voor aardbeienkweek in open lucht

Fig. 3.2: Overzichtsplan van huidige staat met in het grijs de geplande bouwwerken (© DLV/Gestelberries bvba). Dit plan wordt ook digitaal aangeleverd bij indienen van de archeologienota.

Voor de afbraak van de meest zuidelijke serre (ca. 5400m²) worden de bestaande pilaarfunderingen uitgehaald. Deze zijn op dezelfde wijze gezet als de manier waarop de paalfunderingen voor de nieuwbouwserra worden gestoken. Met machinale avegaarboringen met diameter 0,4 tot 0,5m wordt een funderingskuil geboord van 1,15m diep ten opzichte van het maaiveld waarin dan de betonnen sokkel voor de dragende palen worden gezet. Voor de afbraak worden deze sokkels dus uitgehaald.

Fig. 3.3a en b : Foto's opbouw serre – uitboren funderingskuilen en opbouw sokkels paalfundering (© DLV/Gestelberries bvba).

Fig. 3.3c : Foto's binnenzicht serre (© DLV/Gestelberries bvba).

Na afbraak van het gedeelte van de bestaande serre wordt de aansluitende serre uitgebreid op dit perceel. De bouw van deze nieuwe serre (11286m²) houdt in dat nieuwe smalle, sleuffunderingen worden gegraven rondom de contouren van de nieuwbouwserra. Deze sleuffunderingen zijn 0,3m diep en 0,25m breed. De sleuffundering wordt gedragen door palen die in de grond zijn gedraaid om de 2m. Die palen hebben een diameter van 30cm en gaan zo'n 1,1 à 1,25m diep. De serre wordt verder ook gedragen door pilaren die gefundeerd zijn op betonnen sokkels (1m diep en 0,4 bij 0,4m in grondvlak). In totaal zal de draagstructuur van de serre, naast de sleuffundering, bestaan uit 6 rijen van telkens 30 pilaren. De pilaren hebben een onderlinge afstand van 5m op de rij en 8m tussenafstand tussen de rijen. De kuilen voor de funderingen worden geboord met machinale avegaarboringen.

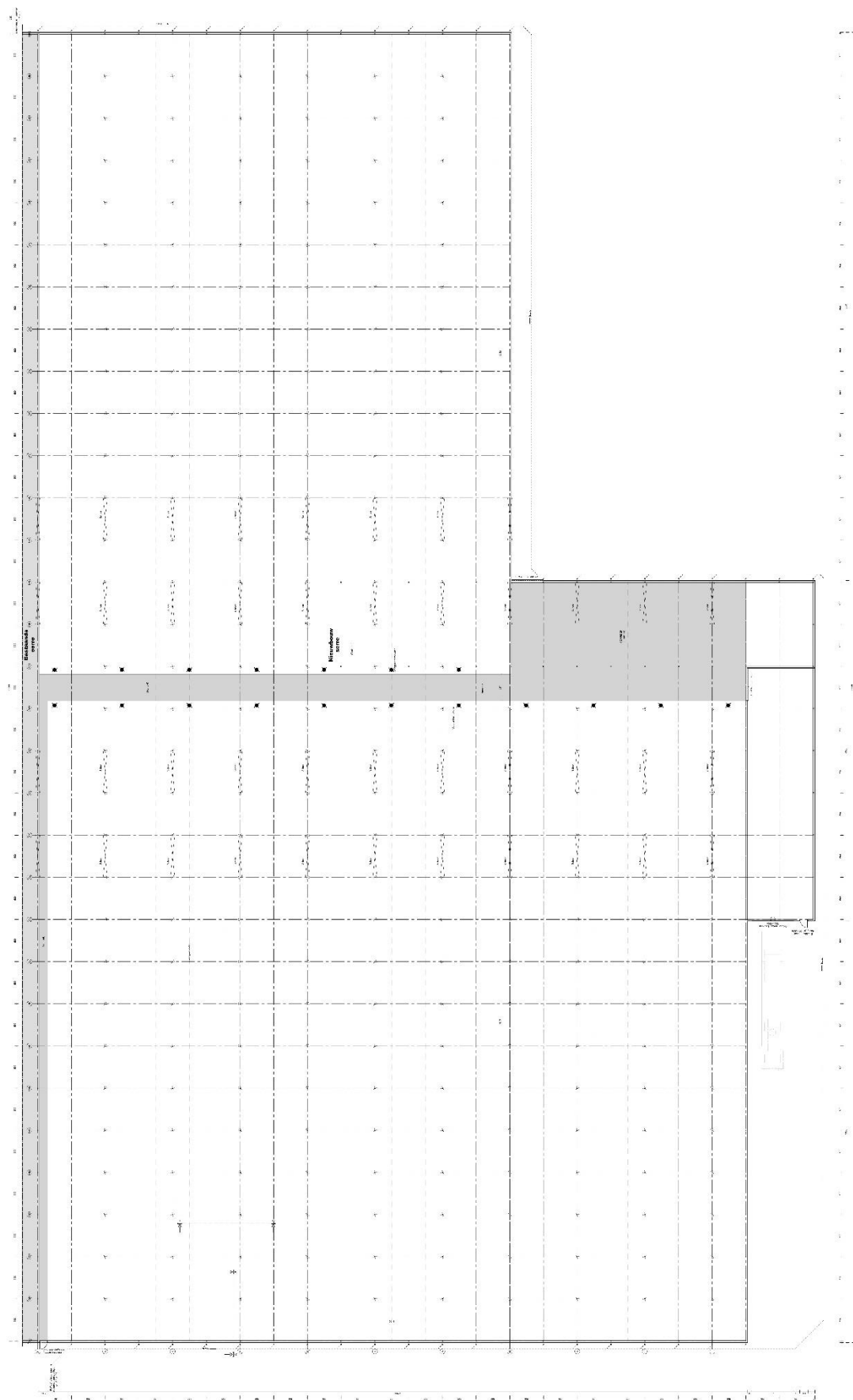

Fig. 3.4a: Grondplan de nieuwbouwsere.

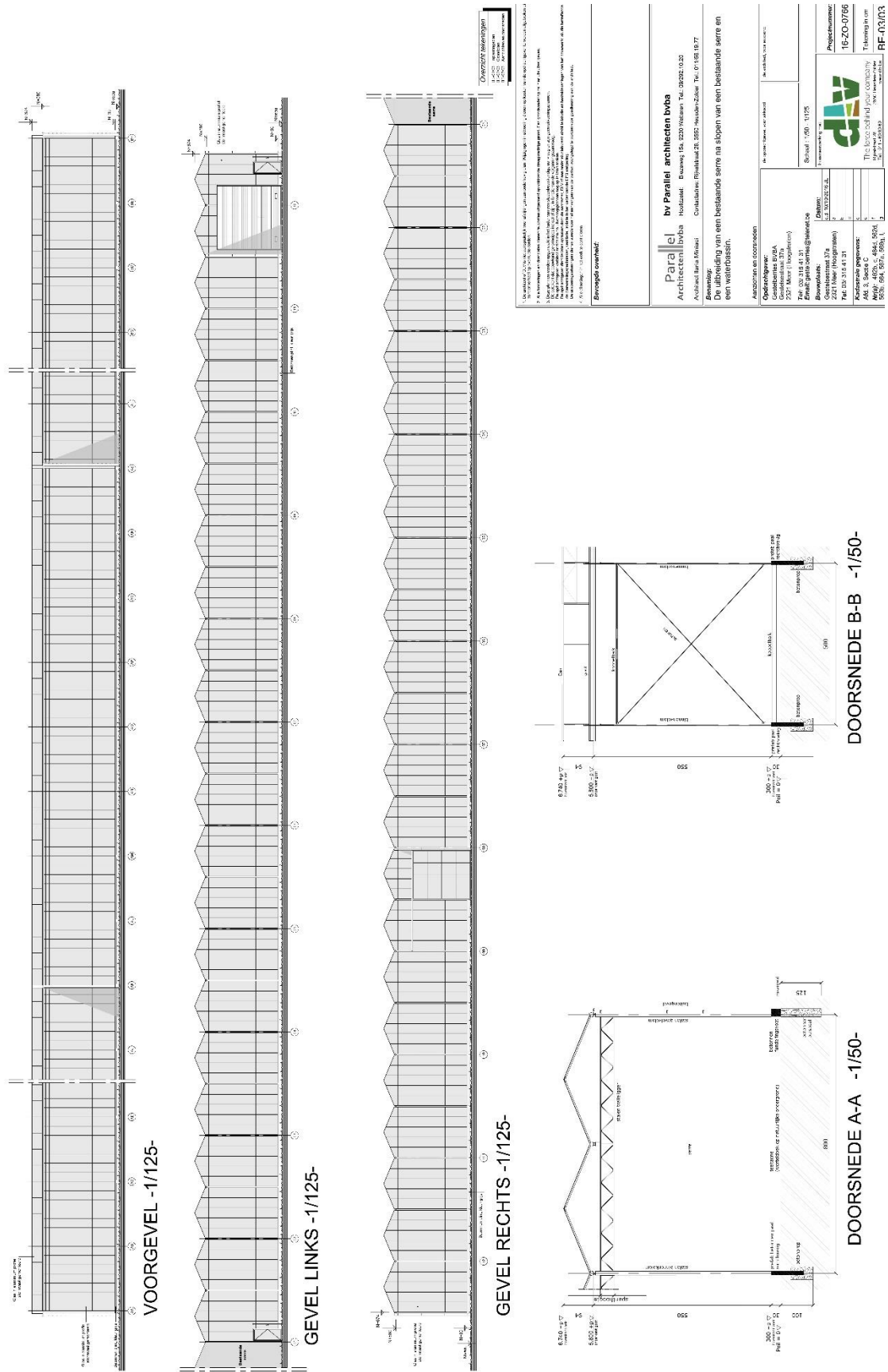

Fig. 3.4b : aanzichten van de nieuwbouwsérie en detail van de funderingen (bron : DLV).

Het meest zuidelijke perceel wordt gebruikt voor de bouw van een nieuw gebouw. Dit worden woningen voor gastarbeiders. Hiervoor wordt over een oppervlakte van 585m² (13 bij 45m) een uitgraving gedaan voor de funderingsplaat tot 0,3 m diep ten opzichte van het huidige maaiveld. Ter hoogte van de contouren van het gebouw komt een ringfundering van 0,6 m breed die ca. 0,8m diep gaat. De funderingsplaat rust op deze ringfundering.

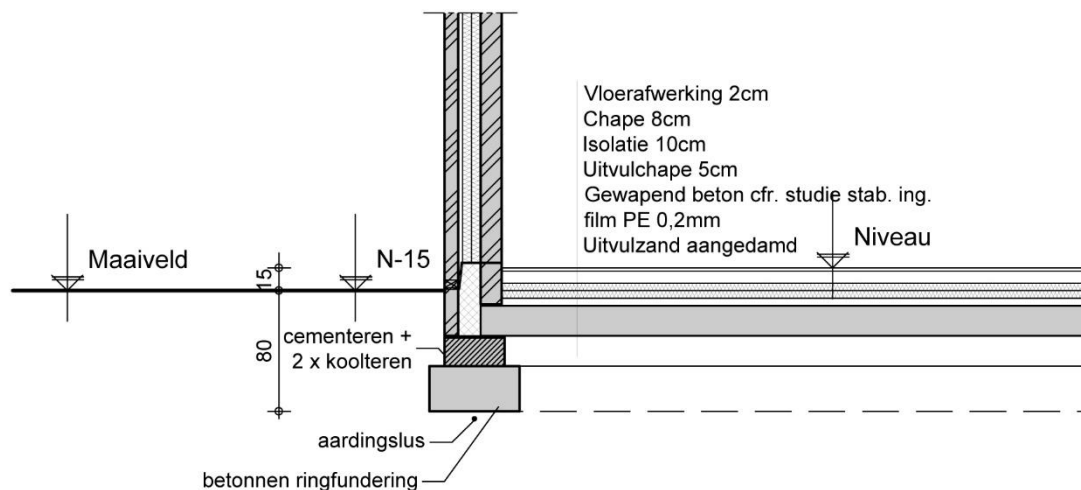

Fig. 3.5a: Detail doorsnede fundering verblijf gastarbeiders (© DLV).

Ten westen van dit nieuw gebouw wordt aangrenzend een nieuw waterreservoir aangelegd. Dit waterreservoir heeft een oppervlakte van ca. 530 m² (diameter : 26,6m) en wordt vooral bovengronds aangelegd. De uitgraving hiervoor beperken zich tot 0,5 m diepte ten opzichte van het maaiveld.

Op de noordoostelijke percelen wordt de uitbouw van een containerveld gepland. Dit containerveld houdt nagenoeg geen verstoring van de ondergrond in. Het bestaande akkerland wordt licht genivelleerd, waarna een textiel uit polymeer over de gehele oppervlakte wordt gespannen. De werken gebeuren dus in de huidige teelaarde en er wordt niet tot in de C-horizont gegraven. Het terrein kent immers nagenoeg geen hoogteverschillen. Een kleine laagte in het terrein wordt in het kader van deze werken opgevuld met grond die van buitenaf komt.

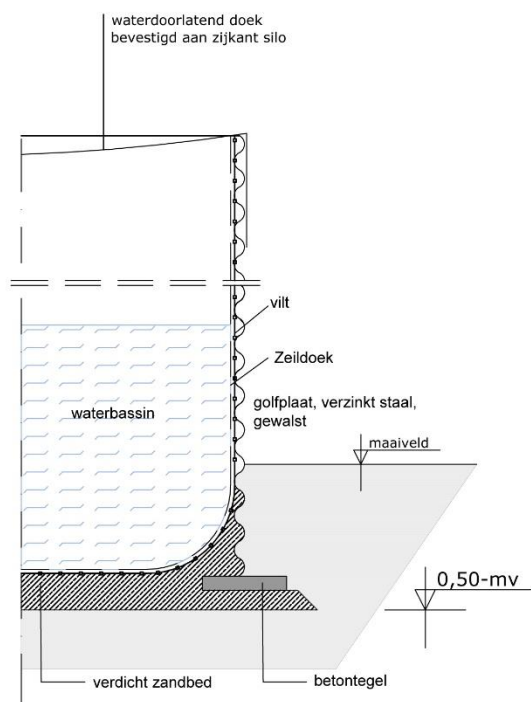
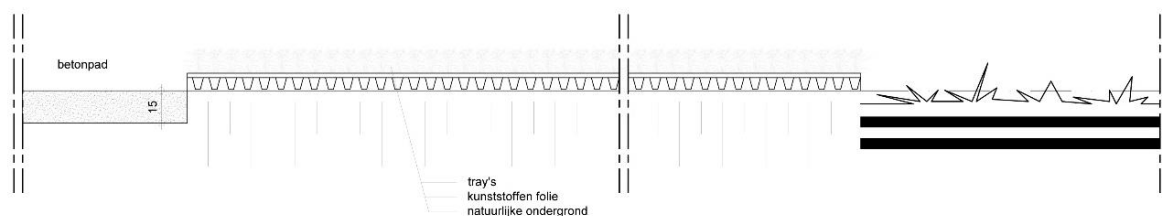

Fig. 3.5b: Detail doorsnede fundering nieuw waterreservoir (© DLV).

Detail containerveld -1/20-

Fig. 3.5c: Doorsnede containerveld

4. Maatregelen

Uit het booronderzoek bleek dat het studiegebied sterk is aangetast door antropogene activiteiten (landbouw). Op enkele locaties kon de ontwikkeling van podzolverschijnselen, onder de vorm van een Bh- en Bs-horizont, worden waargenomen. De aanwezigheid van enige leemfractie in de bodem zal het podzolisatieproces vertragen. Uit het historisch-cartografisch onderzoek bleek dat in de 18de eeuw dit gebied reeds als akkerland werd gebruikt. Plaggenbemesting zal waarschijnlijk hebben bijgedragen tot het ontstaan van diepe A-horizonten. Hoe dan ook blijkt dat de antropogene invloed in het studiegebied groot was en minstens terug gaat tot de 18de eeuw en vermoedelijk vroeger. Het onderscheid met de landschappelijke geschiedenis van Meer Meirberg, die tot de 19de eeuw in een heidegebied

gesitueerd was, is dan ook aanzienlijk. Alle bovengenoemde argumenten laten ons concluderen dat het potentieel tot kennisvermeerdering hier eerder klein is. Het akkerland is door de eeuwen heen intens bewerkt wat nefaste gevolgen zou hebben voor de eventuele bewaring van een prehistorische site.

Voor vindplaatsen vanaf het neolithicum is er een zeker potentieel tot kennisvermeerdering aanwezig maar de aard van de geplande werken laat ons inziens niet toe om ruimtelijke inzichten te verkrijgen in die eventuele vindplaatsen. Voor de uitbraak van de oude serre en opbouw van de nieuwe serre worden immers meerdere lokale en verspreide kleine ingrepen gedaan voor respectievelijk de uitbraak en de aanleg van de funderingskuilen voor de sokkels van de palen die de serrestructuur dragen. Ook de sleuffundering voor de nieuwbouwserra is te smal om ruimtelijke inzichten te verkrijgen in eventuele vindplaatsen. Eén boring, B6, in de buurt van de nieuwbouwserra wijst op het feit dat het archeologisch niveau zich hier op ca. 53cm diepte ten opzichte van het maaiveld bevindt.

Het gebouw voor tijdelijke verblijven (13 bij 45m groot) van gastarbeiders wordt gefundeerd op een ringfundering. Deze gaat 80cm diep ten opzichte van het maaiveld en draagt een funderingsplaat waarvan de onderkant op 30cm onder het maaiveld komt te liggen. Ten westen hiervan wordt ook een nieuw waterbassin aangelegd, waarvoor over een oppervlakte van 524m² een uitgraving van 50cm zal plaats vinden. Boringen B1 en B2 werden in deze zone uitgevoerd. De boringen toonden aan dat de teelaarde hier ca. 35 à 45cm dik is en dat daaronder eerder natte lemige zand tot zandlemige bodems schuil gaan. Gezien de beperkte oppervlakte van beide ingrepen in combinatie met de resultaten uit het booronderzoek lijkt het potentieel tot archeologische kennisvermeerdering hier ook eerder laag.

Het containerveld ten slotte wordt aangelegd in de huidige ploeglaag en hiervoor worden geen graafwerken verricht die tot onder de ploeglaag gaan. Bijgevolg wordt het archeologisch niveau niet geraakt. Daarenboven wijzen de meeste boringen in deze zone op eerder vochtige gronden. Dit door een ondiep kleipakket in ondergrond.

Het feit dat het potentieel tot kennisvermeerdering voor de geplande werken eerder gering is in combinatie met reeds bestaande verstoring van bestaande gebouwen en wegenis én de relatief geringe impact van de geplande werken leidt ons tot het advies om geen verder archeologisch vooronderzoek meer uit te voeren. Er dient bijgevolg geen programma van maatregelen opgesteld te worden aangezien verder onderzoek kosten-baten weinig kennisvermeerdering zal opleveren.

